

Marjut Blomqvist
Pintaa syvemmälle

Okjaaja Silja Merikallio
Kuvataiteen perusopetus, laaja oppimäärä
Lopputyö 2021
Sara Hildén-akatemia

Sisällysluettelo

Lähtökohta	
Tekniikan valinta	2
Teeman valinta	
Alkuvaihe	5
Teema laajenee	6
Tavoitteet ja taustavaikuttajat	7
Työskentelyprosessi	
Alkuvaihe	8
Suunnan muutos	9
Lopputyön kuvausta ja arviointia	20
Teoskuvia	22
Lähdeluettelo	26

Lähtökohta

Tekniikan valinta

Kesäkuussa 2020 meillä oli akatemialla lopputyöhön liittyvä tilaisuus, jossa jokainen opiskelija sai vuorollaan esitellä suunnitelmiaan lopputyöstä. Ajatukseni mahdollisesta aiheesta ja tekniikasta olivat tuossa vaiheessa hyvin hatarat. Hyvissä ajoin olimme toki saaneet kehotuksen ruveta asiaa pohtimaan, mutta tapani mukaan ajattelin, että annan asian rauhassa hautua kesän yli ja että aikaa on suunnattomasti. Joitakin raakileideoita mahdollisesta lopputyön teemasta ja tekniikasta oli.

1. Olen mökillä kasvattanut vaihtelevalla menestyksellä erilaisia kasveja ja minulla oli pari lavaa lyhtykoisaa kasvamassa. Ajattelin tehdä lyhtykoison verhiöistä installaation. Tämä idea kaatui siihen, että näitä verhiöitä ei syntynyt kuin kourallinen viime kesänä. Niinpä luovuin tästä teemasta.
2. Taideharrastajana koen olevani vielä noviisi. Innostun aina uudesta kurssista ja sen mukanaan tuomista mahdollisuuksista. Keväällä 2020 osallistuin tarkoituksella grafiikan enkä keramiikan kurssille oppiakseni metalligrafiikkaa ja kokeellista grafiikkaa. Kurssi ei kuitenkaan onnistunut koronapandemian mukanaan tuomien opetuksen rajoitteiden vuoksi ja syksyllä koulun alettua iso prässi ei ollut käyttökunnossa. Se siitä grafiikasta...
3. Kolmantena vaihtoehtona oli keramiikka. Olin käynyt perusopinnoissa ja syventävissä opinnoissa keramiikkakurssit, joissa käytiin läpi tekniikoita ja perusasioita. Olin onnistunut tekemään kursseilla itseäni tyydyttäviä teoksia ja niinpä minulla oli luottamus siihen, että keramiikka voisi olla hyvä valinta lopputyön tekniikkana. Savi on samalla hauras ja kova materiaali ja sen työstäminen on haastavaa mutta samalla mielenkiintoista käsityötä. Keramiikassa voi yhdistellä maalauksellisuutta ja muotoilua. Ohjauksessa oli korostettu, että lopputyötä ei kannata aloittaa uudella tekniikalla, vaan hyödyntää tähän asti opittuja. Keramiikka on monivaiheinen tekniikka ja sen toteutus polttoineen vie aikaa, mikä saattaa tuottaa vaikeuksia teosten valmistumisen osalta. Tulokset voivat yllättää sekä positiivisessa että negatiivisessa mielessä, koska ei voi olla täysin varma siitä, mitä uunista löytyy. Yllätyksellisyys kiehtoo minua, joten valitsin tekniikaksi keramiikan.

Teeman valinta

Alkuvaihe

Inspiraatioita töihini saan eritoten luonnosta. Linnut, kasvit, metsät puineen, erilaiset vesistöt, erityisesti merimaisema ja karu saaristo luotoineen miellyttävät minua. Niistä olen ammentanut voimia jokapäiväiseen elämään ja tallentanut parhaimmat visuaaliset muistoni valokuviksi.

Alkusyksyllä esittelin ohjaajalle, että olin päätenyt tekemään keraamisia laattoja, joiden aiheena on mökkiympäristö kasveineen ja eläimistöineen. Suunnittelin tyyliksi art nouvea´ta. Tavoitteena oli aikaansaada visuaalisesti silmää hiveleviä pintoja syvillä väreillä. Minun oli tarkoitus myöhemmin hyödyntää laatat kaakeleina mökin kesäkeittiössä.

Tein joitakin luonnoksia ja laskelmia työn koosta ja kuvista, joissa esiintyi lumpeita, ulpukoita, kuikkia, joutsenia, mutta en saanut kokonaisuutta toimimaan ja prosessi ei lähtenyt "lentoon".

Pohdiskelin ja pureskelin aihetta uudestaan ja uudestaan. En halunnut pilata laattoja kaivertamalla niihin teemoja, joihin en ollut tyytyväinen. Mikä teema sitten olisi parempi? Laattoihin halusin saada elävää pintarakennetta, jota lasitus kauniisti syventäisi.

Puita olen ihaillut koko elämäni, saarien kakkärämäntyjä, jyhkeitä tammia, mökilläni suojelen isoja kuusia ja muita puita. Poppelin ihana tuoksu, lehtikuusen keltainen ruska ja monet muut ilmiöt virittävät aistit. Harmaat kelopuut ja sammaloituneet lahpuut ovat kauniita. Halkoja hakatessa mökillä olen pysähtynyt usein ihailemaan puun moninaisia kuvioita, vuosilustoja. Pintaa syvemmältä löytyy erikoisia kuvioita. Näistä otettuja valokuvia selatessani päädyin kaivertamaan vuosilustoja kipsilaattoihin. Halusin myös muunlaista pintarakennetta kuin vain pyöreätä muotoa ja niinpä päätin vastapainoksi toteuttaa abstraktimman ruutukuvion, johon erilaiset lasitteet voisivat antaa kerroksellisuutta.

Syksyn loppupuolella olin aikeissa luopua lopputyön tekemisestä aikataulullisten ogelmien vuoksi. Mikä ihmeen pakko minun on pusertaa tämä väkisin läpi tänä kurjana koronavuotena. Jos ei prosessi suju, niin ei sitä väkisin kannata synnyttää. Parempi olisi harjoitella grafiikan ja keramiikan taitoja ja odottaa inspiraatiota teeman osalta. En kokenut olevani valmis tähän koitoksenn, mutta koittaisiko sellainen aika ikinä, jääkö lopputyö tekemättä?

Teema laajenee

Jo pari vuotta sitten olin ajatuksissani pohtinut lopputyöni aiheeksi Arboretumia, tuota ihanaa puistoa ruusutarhoineen, magnolioineen, alppiruusuineen ja mahtavine puineen.

Ruusu on kulkenut ihmiskunnan ja sen kulttuurien mukana ikiajat. Ruusu voi edustaa lempeyttä, vahvuutta, rakkautta, surua, harmoniaa ja onnea. Sen terälehtiä on käytetty kosmetiikassa, kiulukoita taas ravintona. On olemassa satoja ruusuaiheisia lauluja, loruja, satuja ja jopa jopa tautinimikkeitä kuten vyöruusu, ruusufinni, kyhmyruusu ja pelkkä ruusu.

Suomessa esiintyy vain 6 luonnonvaraista ruusulajia, jotka kasvavat pensaina ja kukka on rakenteeltaan yksinkertainen ja hento. Näitä lajikkeita olen yrittänyt mökillä kasvattaa.

Jalostettuja lajeja on runsaasti valkoisesta mustaan. Ihanasti tuoksuva "rantaruusu" eli kurttulehtiruusu yritetään hävittää, koska se koetaan uhaksi luonnonvaraisille kasveille.

Prosessi etenee, teema laajenee, karkaako käsistä? Millä keinoin toteutan ruusuaiheen? Jotain kaunista, mutta samalla persoonallista haluaisin saada aikaan?

Tavoitteet ja taustavaikuttajat

Kiinnostukseni keraamisen laattojen tekemiseen on herännyt tutustuttuani Rut Brykin elämästä ja taiteesta kertovaan kirjaan ja nähtyäni hänen töitään näyttelyissä. Rut Brykin toinen toistaan mielenkiintoisemmat ja kauniimmat graafiset, keraamiset laatat ovat innoittaneet minua erilaisiin kokeiluihin. Tavoitteena on kehittyä tekniikassa ja taiteellisessa ilmaisussa ja löytää "oma tyyli".

Toini Muonan ja Lisa Larssonin keraamiset työt ovat vaikuttavia. "Ceramega 2020" näyttely Voipaalassa oli mielenkiintoinen. Anu Tuomisen visuaaliset oivallukset yllättävät.

Ihailen mm.seuraavia taidemaalareita : Shjerfbeck, Monet ja Klimt.

Innoitusta työskentelyyn olen saanut seuratessani televisiossa näytettyä brittiläistä ohjelmasarjaa "Suuri Keramiikkakisa", jossa taitavat harrastajat kisasivat antaumuksella kokien epäonnistumisia, onnistumisia ja yllätyksiä. Siinä näki hyvin eri tekniikoita ja mahdollisuuksien kirjoa mm.viimeistelyssä. Youtubea olen myös käyttänyt perehtyessäni saven saloihin, sillä vaikka koulun kurssit ovat olleet antoisia, kaikkea ei ole keretty taidelajin laajuuden vuoksi opiskelemaan. Vieläkin on paljon opittavaa, mm dreijaus, rakutekniikka, maakuopassa poltto jne.

Urani harrastetaiteilijana on vielä nuori. Työskentelyni ei ole ollut kovin järjestelmällistä ja niinpä lopputyöprosessin tavoitteiksi asetin ensi alkuun pyrkimyksen suunnitelmallisuuteen ; tekemään luonnoksia, pitämään päiväkirjaa ja pysymään edes jotenkuten aikataulussa . Työni on pakkotahtista, aikataulun sanelemaa, joten olen taideharrastuksen halunnut pitää spontaanina , rentona vapaa-ajan toimintana, jossa ajatus ja ideat saavat viedä minua intuition mukaan. Nyt sitten lopputyöprosessi vaatii "asennemuutoksen". Onnistuukohan tuollainen minulta? Olisin tyytyväinen, jos edes yksi tavoitteista toteutuisi?

Rut Bryk, Hedelmiä

Rut Bryk, Enkeli

Työskentelyprosessi

Alkuvaihe

Syksyllä 2020 aloitimme 6.vuoden opinnot uusissa toimitiloissa. Muutto oli ollut aikaavieppä, joten tilat olivat vielä keskeneräiset. Suurin osa keramiikkaan liittyvistä tarvikkeista oli vielä pakattuina, keramiikkatyötila alkutekijöissään eikä ollut savea, lasitteita saati kipsijauhetta ja uunit hakivat vielä paikkaansa. Hieman ennen syyslomaa sain kipsilaatat valettua.. Syysloman jälkeen alkoi keväältä syksyyn siirretty "Liikkuva veistos"-kurssi, jossa menikin sitten loppuvuosi. Ei siis ollut aikaa tehdä lopputyötä koululla lokakuusta joulukuuhun.

Päätin aloittaa kuvioiden kaivertamisen laattoihin kotona. Pöly levisi joka paikkaan ja haittasi maskista huolimatta astmaatikon elämää. Kaiversin 4 erilaista laattaa, joista yksi murtui käsittelyssä. Onneksi olin ottanut savea kotiin joululoman ajaksi, koska kävi niin, että taidekoulun joulutauko venähti aina 22.1.2021 saakka.. Lähiohjausta ei ollut lainkaan eikä tulisi koronan vuoksi olemaan ilmeisesti kevätpuolella.

Seuraavaksi alkoi saven työstäminen. Ruokapöytä sai toimia työpöytänä ja vanha leivonta-alusta kaulintapohjana. Laattoja alkoi syntyä ja tein niitä parikymmentä. Kuivatusvaihe oli hieman ongelmallinen ja niinpä osa laatoista hieman käpristyi hitaasta kuivattamisesta ja painosta huolimatta. Savella on "muisti".

Suunnan muutos

Reliefien määrä, aihe ja laatu eivät tyydyttäneet minua, vaikka en ollut vielä nähnyt yhtä ainutta valmista reliefiä. Polttovaihetta koululle odotellessa takaraivossani kaiherthanut ruusuaihe nosti päätään ja rupesin kehittämään siitä konkreettista. Tekisinkö erilaisia ruusuaiheisia reliefejä. Olin aiemmin yhden reliefin aiheesta toteuttanut, mutta ajatus ei saanut tuulta purjeisiin. Päätin varoituksista huolimatta lähteä rohkeasti opettelemaan uutta keramiikan työstötapaa, nerikomi-tekniikkaa. Olin 2 vuotta sitten tehnyt yhden työn mustaa ja valkeaa savea käyttäen, kiinnostus eriväristen saviin yhdistämiseen heräsi jo tuolloin. Nerikomi-tekniikka on vanha japanilainen tekniikka, jolla tehdään erivärisellä savella kuvioita työhön. Onko mitään järkeä ja onko minulla aikaa lopputyön valmistumista ajatellen aloittaa opetella uutta tekniikkaa? Elettiin jo tammikuun 2021 puoliväliä. Järjen ääni sai väistyä, sillä halusin uutta ja mielenkiintoista puuhaa silläkin uhalla, että en saisi mitään valmista näyttelyyn. Olen matkan varrella tiedostanut, että minulle on usein tekoprosessi tärkeämpi kuin lopputulos.

Radiossa soi usein kappale "Tulkoon mitä vaan" ja siitä tulikin mottoni lopputyön tekemiselle kevätkaudella.

Ruusureliefi ja nerikomikokeilu

Olin joulutauon aikana tehnyt 22 reliefiä, jotka olin toimittanut koululle raakapolttoa varten. Uuniin menoa odotellessa rupesin tekemään lautasia nerikomitekniikalla.

Päiväkirjamerkintä helmikuulta : " Tammikuu mennä vierähti kuin varkain. Koululle päästiin vasta 22.1 ensi kerran . Mennään siis jo helmikuuta ja raakapolttoa odottavat reliefini ovat vieläkin hyllyssä. Ei taida tulla valmista ."

Päätin hyväksyä ajatuksen , ettei lopputyö tule valmiiksi ja yritän nauttia tekemisestä . Onneksi helmikuussa koululla oli mahdollista työskennellä, sillä teosten kuljettaminen kotoa koululle alkoi rasittaa ja olla hankalaa teosten määrän ja koon vuoksi. Uunivaiheita odotellessa vahvistui entisestään motivaationi edetä oman intuition mukaan prosessissa.

Kokeilin ensin mustan ja valkoisen saven vuorottelua. Koulun syväsininen lasite jäi väriltään haaleaksi ja kokeilu ei miellyttänyt minua.

Seuraavaksi kokeilin tehdä harmaan eri sävyjä yhdistämällä valkeaa ja mustaa savea.

Vihdoin ja viimein sain uunista pari viimeistelyä reliefiä. Teokset yllättivät positiivisesti. Pintastruktuurit tulivat hyvin esiin ja lasitus täytti odotukseni. Reliefejä oli vielä valtava määrä odottelemassa raakapolttua.....sen jälkeen vasta pääsisin leikittelemään lasitteilla

Halusin kokeilla itse saven värjäämistä, joten tilasin pienen määrän syvänpunaista pigmenttivärijauhetta ja sekoitin sen vaaleaan saveen. Olipa sotkuista työtä, mutta uuden oppiminen houkutteli jatkamaan silläkin uhalla, että se johtaisi fiaskoon. .

Tein makkaroitte, joissa vuorottelivat eriasteiset punaiset ja valkoiset kerrokset. Sitten viipalointi ja kaulinta erikokoisilla kaulimilla. Koulun prässillä olisin todennäköisesti saanut tasalaatuisempaa tulosta, mutta töskentely koululla oli rajoitettu pandemian vuoksi ja lähiohjausta ei ollut lainkaan. Siis "Tulkoon mitä vaan...."

Olin ostanut pienen määrän myös vihreätä pigmenttiä, josta muotoilin lehtiä ja niin alkoi syntyä ruusuaiheisia lautasia. Minulla ei ollut käytössä apumuottia, vain käteni, savi ja kaulin. Kaulinnan tulos vaikutti lautasen lopulliseen muotoon. Lautasten reunoja tuin eri keinoin kuivumisvaiheessa. Teokset ovatkin kaikki erilaisia ja ainutlaatuisia. Lautasia syntyi tusinan verran, osa pohjaltaan valkoisia, osa mustia ja yksi vihreäpohjainen. Seuraava vaihe oli raakapoltto ennenkuin pääsen lasittamaan.

Työskännellessäni kuuntelen musiikkia. Siitä saan voimaa. Joitakin ruusuaiheisia kappaleita on jo vuosia kuullut suosikkibiiseihini. Niissä on balladeja, mutta myös hevimpää musiikkia. Mm. seuraavat kappaleet sivottivat työkentelyäni, mikä ei aina ollut "ruusuilla tanssimista".

Neljä Ruusua: Mustia Ruusuja, Nick Cave ja Kylie Minogue: Where the Wild Roses Grow, Poison / Every Rose has Its Thorn ja Slade: Dapple Rose

Raakapoltetut lautaset odottamassa lasitusta. En ollut koskaan lasittanut näin isoja kappaleita, joten tämä vaihe jännitti. Ohjaajan antamien ohjeiden mukaan vaihe oli toteutettava. Onko lasitetta tarpeeksi, miten poimuilevat eripaksuiset kerrostumat käsitellään?

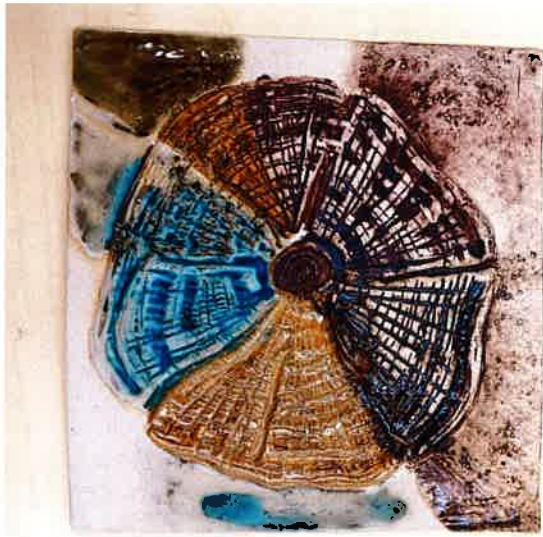
Taustat jätin suosiolla lasittamatta. Ja sitten jännittämään lopputulosta. Onnistuuko yksikään ?

Polttovaiheiden odottelu oli raastavaa.

Omaehtoisella ja tahdosta riippumattomalla itseohjautuvuudella oli myös hintansa, pari lautasta halkesi reunasta ja mustiin lautasiin tuli kuplia, lopputyöprosessin kyyneleitä....

Kokeilin reliefeihin
erilaisia oksideja ja
lasitteita

Lopputyön kuvaus ja arviointi

Lopputyöni eteni lopulliseen muotoonsa monien vaiheiden kautta. Tekniikan valinnasta olin melko varma syksyn alkaessa vaikkakin kolmiulotteisen tekemisen moivaiheisuus mietitytti aikataulujen osalta.

Työskentelytapani on intuitiivinen. Suunnitelmallinen työtapa tuntui ahdistavalta ja rajoittavalta. Enkö voi rönsyillä entiseen tapaan, pitääkö tosiaan edetä etukäteen tehdyn suunnitelman mukaan? Rajat tuntuivat heti alkuunsa mahdottomilta noudattaa. Kokemattomuuteeni pitkäkestoisen teosprosessin toteuttamisessa konkretisoitui.

Keramiikan toteuttamisessa haastelliseksi osoittautui pitkä työstöprosessi, jonka pääsin aloittamaan vasta vuoden vaihtuessa. Saven muokkaaminen, kuivumisvaihe, raakapoltto, viimeistelyvaihe ja lasituspoltto ovat kaikki vaiheita, jotka vievät aikaa ja joihin liittyy epäonnistumisen riskejä. Eri savilaatujen ja tekniikoiden ja lasitteiden käyttö vaatii harjaantumista, toistoja ja virheiden kautta oppimista. Korona-ajan rajoitteiden vuoksi ohjaus on ollut etäohjausta, mikä ei osoittautunut kolmiulotteisessa taiteentekemisessä helpoksi osaltani. Olisin välttynyt ainakin parilta virheeltä lähiohjauksella.

Aiheen lopullinen valinta oli tällä kertaa yllättävän vaikea, koska työ oli pitkäkestoinen ja sen piti kantaa läpi koko työskentelyn. Alkuperäisen suunnitelman mukaan minun piti tehdä "vain" laattoja, reliefejä kipsilaatoilla painaen. Syksyn aikana en saanut muuta tehtyä kuin valettua kipsilaatat ja tehtyä muutamia luonnoksia, joihin en ollut tyytyväinen. Prosessoin aihetta kiirehtimättä, annoin itselleni aikaa ajatusten kypsyä. Luontoaihe oli alkuperäinen valintani ja siinä toki pysyinkin, mutta siitä otin erilaisia elementtejä teossarjaani kuin mitä alussa olin ajatellut. Halusin reliefeissä tuoda esiin erilaisia pintastruktuureja, joihin lasitteilla saisi elävää, syvällisempää vaikutelmaa.

Prosessin edetessä reliefien polttoa odotellessa kypsyi päätös lähteä kokeilemaan minulle jokseenkin uutta saven käsittelytekniikkaa, nerikomia. Kaipuu vapaampaan, luovempaan ja yllätykselliseen tekemiseen oli niin suuri, että hylkäsin lopputyön valmistumisaikataulut ja aloin nauttia tekemisestä ilman aikataulua ja tarkkaa suunnitelmaa. Työ vei mennessään ajatuksella "Tulkoon mitä vaan".

Lopputyöprosessi on ollut monenlaisista vaikeuksista huolimatta mielenkiintoinen ja opettavainen. Tämä lopputyö oli minulle ensimmäinen näin pitkä ja monipuolinen kokonaisvaltainen prosessi näyttelyineen. Esillepano näyttelyyn on myös tuonut mukanaan paljon kysymyksiä, joista osa on vielä ratkaisematta tätä kirjoittaessani.

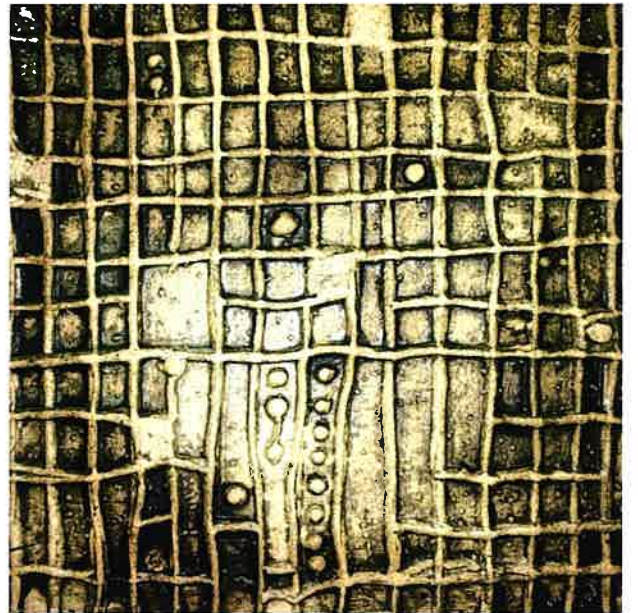
Kaikkia itselleni asettamia tavoitteita en saavuttanut, mutta nyt tiedän, miten voin jatkossa halutessani edetä. Työpäiväkirjaa pidin ja sitä on ollut hauska lukea jälkeenpäin. Luonnoksia tein jonkun verran, mutta moni asia muuttui matkan varrella. Vuoden vaihteen jälkeen en uskonut saavani yhtään työtä valmiiksi näyttelyyn, mutta toisin kävi. Kun pääsin vauhtiin, reliefejä ja lautasia syntyi kiitettävä määrä. Tekemisen suunnitelmallisuus olisi mahdollisesti vaikuttanut lopputuloksen laatuun. Jossakin vaiheessa ajattelin "jättäytyä luokalle", jotta voisin jatkaa koulussa opiskelua...

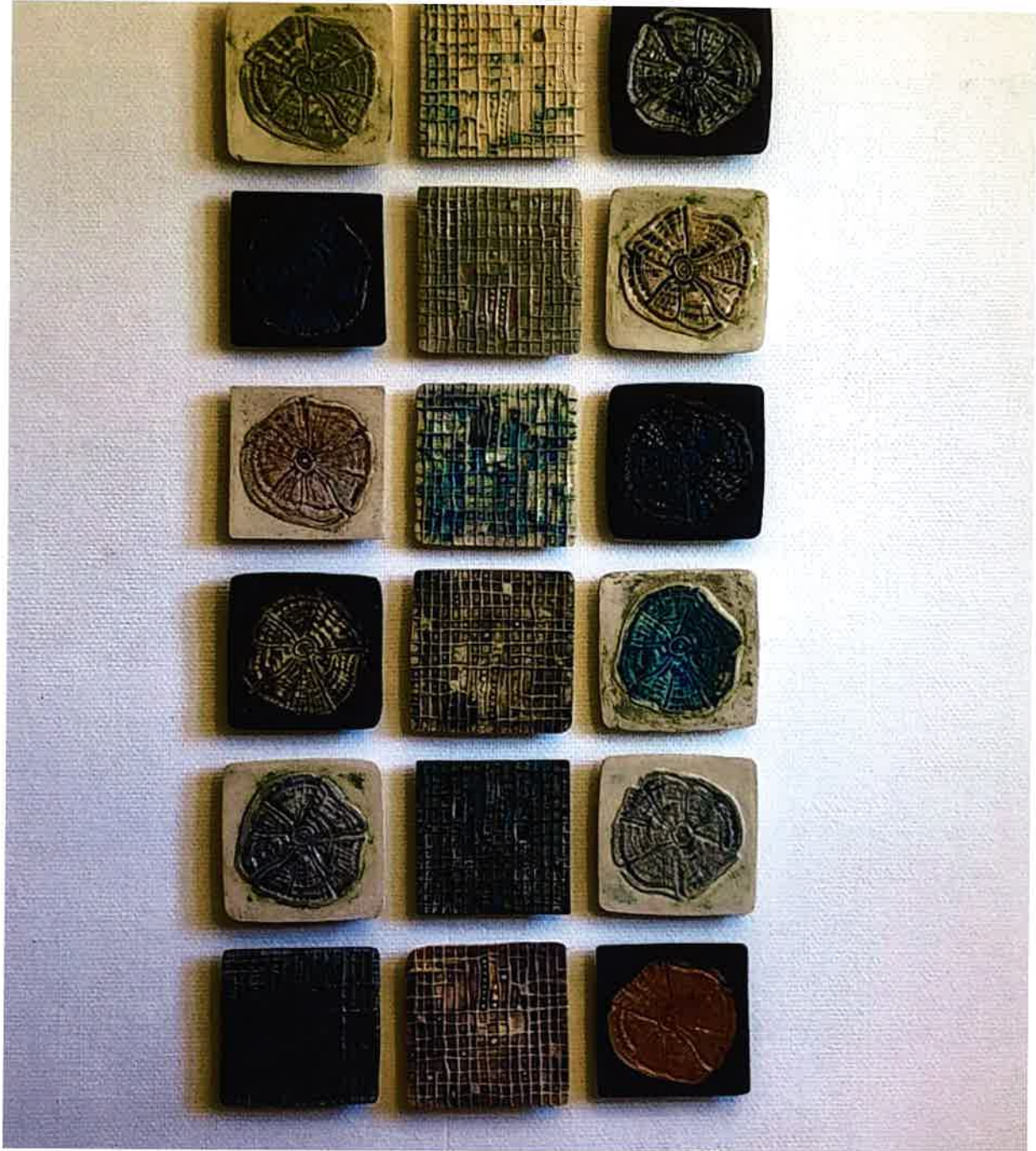
Prosessin aikana koronapandemia on haitannut työskentelyä monella tasolla. Lähiohjauksen puuttuminen ja koululla työskentelymahdollisuuksien rajoitukset hidastivat etenemistä. Uunipolttoja odotellessa on meinannut usko loppua töiden valmistumiseen. Toki oman työni varsin myöhäinen aloitusajankohta vaikutti asiaan. Opiskelukavereiden kanssa olisi ollut antoisaa vaihtaa näkemyksiä ja kokemuksia matkan aikana.

Lopputulokseen olen kaiken kaikkiaan melko tyytyväinen. Sain puserrettua lopputyön ja portfolion vaikeuksista huolimatta ja ennen kaikkea olen oppinut paljon uutta. Omia vahvuuksia taideilmaisussa alkaa löytyä ja rohkeutta toteuttaa niitä.

Lopputyöprosessin aikana syntyneet reliefit ja lautaset ovat syntyneet kovin erilaisilla saven työstämistekniikoilla. Teokset ovat kuitenkin lopputyöprosessia tuloksineen, minkä vuoksi halusin ne molemmat esille näyttelyyn.

Teemallinen yhteys niiden välillä olkoon tuo teossarjan nimi "Pintaa syvemmälle", mikä kuvastaa sekä teemaa että tekniikkaa. Prosessin edetessä etenin pintareliefeistä saven syvyyskseen nerikomitekniikkaa opiskellen. Puiden vuosilustot vievät pintaa syvemmälle ja ruusut... syvälle tunteisiin.

Esillepanokokeiluja

Lähdeluettelo

Forsström, Raija: Arabian 9.kerros:taideosasto ja sen taiteilijat,2012

Kalha, Harri: Rut Bryk-Elämän taide,2016

Liukko- Sundström, Heljä: Saven runoilija,2006

Tiirikka, Marja: Arabian Heljä,2018

04/2021
www.ifolor.fi

04189898801 -001-00 2

026

